

Acht die aandacht niet gering

Een zoektocht naar groeimogelijkheden van ons genootschap

De schrijver is ervan overtuigd dat groei voor Het Apostolisch Genootschap mogelijk is. Hij heeft relevante literatuur verzameld uit niet-apostolische bronnen. Verder gebruikt hij een religieuze en een spirituele gemeenschap als voorbeeld om aan te tonen dat ook in deze tijd groei mogelijk is en aan te geven hoe dat bereikt wordt. Tenslotte trekt hij conclusies over welke bouwstenen gebruikt kunnen worden voor de weg die ons genootschap zou kunnen kiezen.

Ronald de Waal

1. Inleiding

Het Apostolisch Genootschap bezint zich op de toekomst. Als vervolg op het project Focus en de resultaten van een belevingsonderzoek onder de leden van het genootschap zijn er lijnen uitgezet. Met nieuwe gegevens uit externe bronnen wil dit artikel een frisse blik werpen op de mogelijkheden tot versterking van die lijn, met name met betrekking tot de identiteit en de ledengroei. Als we uitgaan van de doelstellingen van het genootschap, 'Mensen te inspireren God te openbaren' en 'In liefde werken aan een menswaardige wereld' dan is kwantiteit niet het eerste doel. Echter, een vitaal genootschap heeft een pluriforme samenstelling en beschikt over voldoende kwalitatief geschikte menskracht. Daarvoor is op de middellange termijn groei van actieve deelname van de leden essentieel. Daarom deze zoektocht naar factoren die tot kracht en ledengroei leiden.

De resultaten van het belevingsonderzoek door KASKI geven geen compleet en eenduidig beeld. Een aantal belangrijke conclusies uit dit rapport wordt opgesomd in Sectie 2. Het project Focus is, alhoewel er enige feedback vanuit Kaski is geweest, vooral gebaseerd op interne aannames. Maar het genootschap is deel van een groter geheel. Een bredere blik is belangrijk, want intern kunnen gevoeligheden een rol spelen en sociaal wenselijke antwoorden worden gegeven. In- en externe ontwikkelingen lopen steeds meer gelijk op. In een open organisatie, die het genootschap nastreeft te zijn, zijn de grenzen vaag. Leden kunnen gemakkelijk niet-leden worden en andersom, ze worden niet meer alleen door erediensten en de weekbrief geïnspireerd en gedragen zich meer en meer als externen. Op het gebied van werkvormen, communicatiekanalen en overige factoren die tot groei leiden, kan van andere organisaties geleerd worden. Onderzoek daarnaar is dus van belang voor het genootschap. Het is belangrijk om vanuit een brede visie beslissingen te nemen en daarin zowel de eigen sterke punten als de externe ontwikkelingen mee te nemen. In Sectie 3 worden een aantal externe literatuurbronnen aangehaald die inzage geven in ontwikkelingsprocessen van organisaties zoals Het Apostolisch Genootschap.

Vanuit de overtuiging dat als ledengroei bij vergelijkbare organisaties mogelijk is, dit zeker ook voor Het Apostolisch Genootschap kan gelden, werd gezocht naar kenmerken die bij organisaties met gelijksoortige doelen tot groei leiden. In dit streven is gekeken naar twee succesvolle, groeiende organisaties en bewegingen, namelijk Evangelische Gemeenten en Avatar. De nadruk ligt op de boodschap en de vormen die organisaties bieden in relatie met maatschappelijke ontwikkelingen en hoe dit tot ledengroei leidt. Dit is beschreven in Sectie 4.

Verder is met het oog op groei gekeken naar positionering en wat het unieke karakter en de kracht van het Apostolisch Genootschap kan versterken. Op grond van de bevindingen in de eerdere secties worden in Sectie 5 nieuwe aandachtsrichtingen en maatregelen voorgesteld die het unieke karakter en de aantrekkingskracht van ons genootschap kunnen versterken en eraan bij kunnen dragen dat de organisatie aan kracht en daarmee ook aan aantrekkingskracht wint.

2. Focus en het belevingsonderzoek

In deze sectie wordt een aantal elementen opgesomd uit de rapporten van het project Focus van Het Apostolisch Genootschap en enkele in opdracht van het genootschap door Kaski uitgevoerde onderzoeken.

a) Focus

Het inmiddels afgesloten project Focus had als doel belangrijke zaken en ontwikkelrichtingen aan te geven, met het oog op een stabiele toekomst. Het resultaat was een groot aantal actiepunten gegroepeerd over zes gebieden [1]. De hoofdlijnen omvatten o.a. de versterking van ons religieus beleven en de geestelijke verzorging, de ontwikkeling van de gemeenschappen om talenten de ruimte te geven en een zelfbewuste plaats van het genootschap in de wereld. Verder worden genoemd: ledenwerving, slagvaardiger organisatie en een open cultuur met vernieuwde trots. Een belangrijk actiepunt was een duidelijke missie, die inmiddels is geformuleerd. Op basis van het Focus rapport is een aantal acties uitgezet. De resultaten van het belevingsonderzoek zijn daarin nog niet meegenomen.

b) Belevingsonderzoek

Er is een belevingsonderzoek onder de lidmaten van Het Apostolisch Genootschap uitgevoerd. Een onderliggende vraag bij dit onderzoek was o.a.: (Hoe) kan de beleving van de leden positief gestimuleerd worden opdat de motivatie tot deelname wordt vergroot? Uit het belevingsonderzoek [3] zijn de volgende punten van belang met betrekking tot de onderwerpen groei en kracht van het genootschap:

Gegevens over de redenen voor uitstroom zijn beperkt. Uitspraken blijven aan de oppervlakte. Hier lijken sociaal wenselijke antwoorden te zijn gegeven.

- Lager opgeleiden zijn meer 'steun georiënteerd' en hoger opgeleiden zijn meer de zoekers naar inhoud en overdenking (zoekoriëntatie). (Blz. 11-13.) Een mogelijkheid voor nader onderzoek: Stromen mensen met de zoekoriëntatie eerder uit en dienen degenen met de zoekoriëntatie dan niet nader gestimuleerd te worden?
- Resultaten wijken af van de verwachting. O.a. blijkt 41% van de ondervraagden er aan te twifelen of apostolisch zijn een levenshouding is ([3] blz. 19). Ook is inmiddels uit het jeugdonderzoek bekend dat veel jeugd de toegevoegde waarde van Apostolisch zijn voor hun eigen leven niet herkent. Het lijkt erop dat theorie en praktijk van de beleving uiteen gaan lopen. Een nieuw belevingsonderzoek onder jongeren geeft aan dat een deel van hen de meerwaarde van het genootschap niet ziet.¹ Bovenstaand bevindingen behoeven nader onderzoek en analyse om daarna tot concrete acties over te kunnen gaan.
- Er is teruggang in het bezoeken van de diensten. Als redenen voor niet regelmatig komen worden benoemd: religieuze inhoud (het gedachtegoed, waar staan we voor, antwoorden op levensvragen) is van laag niveau, onvoldoende inspiratie, diepgang en spiritualiteit. (Blz. 20.)
- Er is meer aandacht nodig voor de inhoud in plaats van de vorm. (Blz. 28.) Interpretatie: Het gaat hier dus niet om de rituelen en de vorm tijdens een dienst, maar om het bepalen van de onderliggende waarde en het doorvoelen daarvan.
- Men geeft aan dat men ervaart dat men het genootschap nodig heeft en er een beter mens van wordt. Het helpt om mensen open tegemoet te treden. (Blz. 35.)
- Men is er enerzijds trots op apostolisch te zijn en anderzijds praat men er niet graag over. (Blz. 40.)
- Op blz. 49 worden diverse adviezen gegeven: actief ledenwervingsbeleid, lidmaatschap op afstand (tertiaire schil), enz.
- Het gebed als rituele vorm van bezinning wordt langzaam vervangen door

¹ Vooruitlopend op publicatie van conclusies van het jeugdonderzoek van Kaski binnen het Apostolisch Genootschap

- eigen vormen, bv. gesprekken voor het slapen gaan. (Blz. 31 en [4].)
- De begrippen comfort en challenge krijgen binnen het apostolische beleven beide hun deel, al noemt een groep dat er tijdens diensten teveel gerichtheid op anderen is en te weinig op jezelf. [4]

c) Het Kaski onderzoek [2]

Ook uit het Kaski-onderzoek blijkt dat er behoefte is aan meer inhoud en diepgang. Het heeft geresulteerd in de volgende adviezen:

- schatten van het apostolisch genootschap niet alleen ter beschikking stellen aan de leden,
- leden langs drie lijnen werven: door engagement met het ethische aspect, het religieuze aspect of het sociale aspect.
- Perspectief bieden voor leden op afstand

Het rapport besteedt ruime aandacht aan de externe positionering. Deze is nodig om de externe communicatie op te zetten. In het rapport Blik op Focus [2] kiest Kaski bij de positionering voor twee assen: de as groep-individu en de as vrijzinnig-orthodox. Vrijzinnig kan worden gedefinieerd als weinig leerstellingen hebben. In een artikel in Trouw van 11 september 2009 over evangelische jeugd [15] staat dat daar de individuele vrijheid maar schijn is. Deze groep staat dan ook rechtsboven.

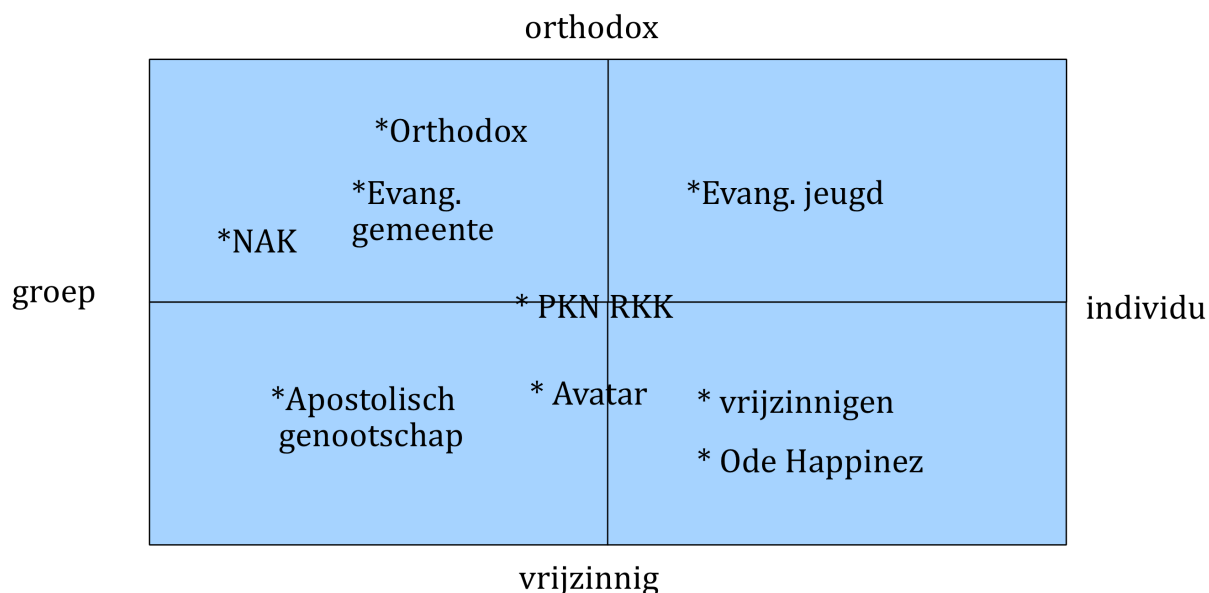

Fig. 1: Positionering volgens Kaski **aangevuld met enkele beschreven instanties.**²

Kaski noemt een aantal mogelijkheden die met ledengroei te maken hebben:

- Het genootschap kan inhaken op de postmoderne religiositeit. Men wil zeker parttime gebruik kunnen maken van het aanbod.
- Als religieus gemotiveerde ethische beweging zou Het Apostolisch Genootschap een breed pakket aan levensbeschouwelijke activiteiten kunnen aanbieden.

Onder postmoderne spiritualiteit valt de brede behoefte aan individuele zingeving waar veel aanbod aan praktische levenswijsheden wordt geboden, zoals bijvoorbeeld in het tijdschrift Happinez.

Als unieke punten van het genootschap worden door Kaski genoemd:

- vrijzinnigheid gecombineerd met een hechte gemeenschap,
- beleving boven theologische beschouwingen.
- de combinatie ethisch, religieus/spiritueel en sociaal.

Deze laatste kunnen we met enige vertaling terugzien in de beschrijving van de gemeenschap in de missiebeschrijving: bezinnen op levensvragen, mogelijkheden om tot zelfontplooiing te komen en elkaar steunen.

² deze instanties worden in hoofdstuk 4 nader beschreven.

Een positionering anders dan de postmoderne spiritualiteit en anders dan de christelijke kerken, maar ertussen in, is uniek en lijkt communicatief sterk te zijn en aan te sluiten bij bovengenoemde ontwikkelingen. Ook veel apostolischen lijken activiteiten in de richting van postmoderne spiritualiteit te ondernemen. Het kennen van zichzelf draagt ertoe bij dat men beter kan bijdragen aan een menswaardige wereld.

Met het oog op groei is het van groot belang dat genoemde punten nader bekeken worden en dat er gevolg wordt gegeven aan de door Kaski en Focus genoemde wens om naar ledenwerving te kijken.

Naar aanleiding van de door Kaski gebruikte positionering wil ik enkele persoonlijke opmerkingen maken. De verdeling van de as groep-individu blijkt toch onduidelijk te zijn. Individu wordt snel geassocieerd met consumentisme. Mogelijk zijn deze twee uitersten in eenieder en in iedere organisatie verenigd en is dit geen onderscheidend kenmerk (meer) te noemen. Verder is ook een indeling op grond van gods/wereldbeeld (blz. 4 van 'schepping en evolutie' [9]) mogelijk, of bijvoorbeeld een as van 'gericht op hier en nu' en 'gericht op leerstellingen'. Over herdefinitie van de as is nog geen contact met Kaski geweest.

3. Externe bronnen over religie en gemeenschap

Deze sectie inventariseert met name teksten over religie en gemeenschap die relevant zijn voor de kracht van een genootschap, de binding van een gemeenschap, de externe positionering ("het genootschap de plaats geven die het verdient") en verdere groei.

a) De betekenis van religie volgens Schuurman

De betekenis van het woord 'religie' zoals het gebruikt wordt in ons genootschap lijkt ontleend te zijn aan het werk van dr. C.J. Schuurman, die als inspiratiebron voor apostel L. Slok heeft gediend. Religie, in het dagelijks spraakgebruik dichter benaderd door het woord 'spiritualiteit' stimuleert volgens Schuurman [16] echte bewustwording en het wezenlijke zijn door een wisselwerking.

Hieronder volgen citaten van de website van het Centrum voor Zelfbezinning, dat door Schuurman is opgericht, zie www.zelfbezinning.nl

Uit het programma 2006/2007: [23]

C.J. Schuurman, de oprichter van het Centrum voor Zelfbezinning, sprak in dit verband over *egotiek* en *erotiek*, waarbij *egotiek* staat voor de behoefte om je te laten gelden in je eigenheid, en *erotiek* staat voor de behoefte om je aan te passen, om erbij te horen, op te nemen en 'opgenomen' te zijn. Deze behoeften uiteten zich op drie verschillende niveaus: het *vitale*, het *sociale* en het *religieuze* (verbindende) niveau. En ze kunnen niet zonder elkaar!

Deze wisselwerking, die aan de basis ligt van onze menselijkheid, noemen we *individuatie*. En deze *individuatie*, deze innerlijke wisselwerking met 'de wereld', vormt de basis voor onze ontplooiingsmogelijkheden. Om daarin met onszelf 'in orde' te komen en te blijven, vraagt om een voortdurende *bezinning*, een innerlijke afstemming op onszelf, in onze verhouding met ons 'verbindende veld'. Want wanneer die afstemming 'klopt', kunnen we 'ont-wikkelen'. En die 'ont-wikkeling' geeft de 'zin' aan ons bestaan!

Het *Centrum voor Zelfbezinning* heeft al meer dan 60 jaar ervaring met die innerlijke afstemming, door middel van bezinning en dialoog, als basis voor individuatie en levenskunst. Want om af te kunnen stemmen met onszelf hebben we anderen nodig, voor reflectie en interactie. Pas in de ontmoeting met de ander kom ik mezelf tegen, in wie ik blijk te zijn! ([24], blz. uitgangspunten)

Onze cultuurwaarden zijn:

Respect, aanspreekbaarheid, wederkerigheid en bezinning.

Zelfbezinnen is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Aanvaarden van elkaars eigenheid
- Niet praten 'over', maar vanuit de eigen beleving
- Aandachtig luisteren naar jezelf en de ander
- Geen persoonlijke dingen van anderen uit de groep naar buiten brengen.
- Eigen ervaringen en gevoelens verwoorden
- Niet elkaar helpen, adviseren of willen overtuigen

Tot zover de citaten.

Zelfbezienningsgroepen hebben standaard twee bijeenkomsten: een bijeenkomst waarin het thema wordt verkend en, als afsluiting, het uitwisselen van ervaringen.

b) Het begrip gemeenschap volgens Schuyt

Voor de duidelijkheid: 'de gemeenschap' is geen synoniem voor de eredienst. Gemeenschapsgevoel ontstaat volgens prof. Kees Schuyt [8] naar aanleiding van het samen intensief iets ondergaan of ondernemen. Het opvallendste kenmerk is het onderscheid met de buitenwereld: hoe sterker de onderscheidingsdrift, hoe hechter de gemeenschap.

Over het in stand houden van een gemeenschap zegt Schuyt dat nodig zijn: identificatie van het individu met het geheel, rituele bijeenkomsten, muziek/gezang. Hij schetst de geschiedenis van de katholieke kerk die nee zei tegen hoop en verwachting van haar leden op verandering. Het verlies aan binding in zijn algemeenheid komt met name door het niet waarmaken van eerder gewekte verwachtingen. De katholieke gemeenschap was niet in staat om de identificerende symbolen een nieuwe en bijdetijdse inhoud te geven. Los hiervan toont Schuyt aan dat voor een goed functionerende gemeenschap het stellen van grenzen noodzakelijk is; duidelijk moet zijn wat 'binnen' en wat 'buiten' is.

Uitstroom kan volgens Schuyt geschieden door teleurstelling over niet ingeloste, gewekte verwachtingen. Dat kan op vele gebieden zijn. Vanuit deze gedachten gezien kunnen met name verwachtingen over de gemeenschap en de veranderingen in het genootschap een rol spelen bij uitstroom. Vanuit de psychologie stamt het gezichtspunt dat uitstroom veroorzaakt wordt doordat mensen zich niet serieus genomen voelen. Dit vormt dan met name een probleem als men hierop gefixeerd raakt, het ego centraal stelt en de verbondenheid verliest. Mogelijk speelt er een combinatie van beide factoren.

c) Voorwaarden voor een gezonde gemeenschap volgens Hendriks

In het Handboek Gezonde Gemeente [21] van J. Hendriks staan de volgende criteria voor een gezonde geloofsgemeenschap:

- Beziel zijn door geloof
- Een naar buiten gerichte blik (verbondenheid met anderen, in de praktijk brengen van het geloof)
- Hulpzoekendheid en open staan voor het nieuwe (deze term is een herformulering).
- De kosten van verandering en groei onder ogen zien en durven opbrengen
- Leven als een echte gemeenschap
- Ruimte scheppen voor iedereen
- Zich beperken tot een paar taken en die goed doen. De drie kernactiviteiten moeten zijn: eredienst, pastoraat en beheer. Hiernaast een beperkt aantal eigen activiteiten.

Volgens dit handboek bestaat een religieuze organisatie uit de componenten: de gemeenschap, het geloof, en het handelen.

d) Gedrevenheid en zingeving volgens Csikszentmihalyi

Spirituele elementen vinden steeds sterker een plaats in de filosofie over goed management en gezonde organisaties. De samenhang met persoonlijke groei is daarbij een belangrijk aspect. Een goed voorbeeld hiervan geeft een boek van Csikszentmihalyi uit 2003 [23]. Hier volgt een samenvatting van een recensie van het boek 'Flow in Zaken' van Coert Visser [25]

De auteur definieert 'flow' in je werk als 'je best doen en tegelijk bijdragen aan één of ander hoger doel'. Ook legt hij uit dat goed werk bereikt kan worden via twee processen: 1. het ervaren van flow en 2. groei naar complexiteit.

1. Flow ervaren

In situaties van flow is het zo dat taken de volledige aandacht en betrokkenheid van de persoon in beslag nemen. In deze situaties is er een perfecte balans tussen de uitdaging van de taak en de vaardigheden van de persoon.

Het zogeheten flowkanaal vertegenwoordigt de optimale ervaring, waarbij zowel het niveau van de uitdagingen als van de vaardigheden hoog zijn. Meer uitdaging dan vaardigheden leidt tot opgewondenheid, angst of zorgen. Meer vaardigheden dan uitdaging leidt tot beheersing, ontspanning en uiteindelijk verveling. Flow hangt af van acht condities: 1) doelen zijn duidelijk, 2) feedback over het eigen handelen vanuit de waarden van de organisatie is direct beschikbaar, 3) een balans tussen taak en eigen capaciteit, 4) concentratie verdiept zich, 5) het huidige moment is wat telt, 6) beheersing is geen probleem, 7) de beleving van tijd is veranderd, 8) er is tijdelijk verlies van ego.

2. Groei naar complexiteit

Mensen bloeien volgens Csikszentmihalyi op wanneer hun activiteiten een traject van groei bevatten dat resulteert in de ontwikkeling van toenemende emotionele cognitieve en sociale complexiteit. Met het optreden van complexiteit gebeuren er twee dingen tegelijkertijd: a) differentiatie: het besef dat we unieke individuen zijn, verantwoordelijk voor ons eigen overleven en welbevinden, b) integratie: het besef dat, hoe uniek we ook zijn, we tegelijk onderdeel van een groter geheel zijn.

Het regelmatig ervaren van flow en tegelijkertijd groeien richting complexiteit zijn ingrediënten van goed werk. Maar hoe zit het met geluk? Hoe kan het zijn dat plezierige activiteiten, mooie producten en ontspanning minder belangrijk zijn voor geluk dan het harde werk van flow en complexiteit? Csikszentmihalyi plaatst plezier (pleasure) tegenover voldoening (enjoyment). Hij legt uit dat plezier prettig is maar ook conservatief en leidend tot stilstand, terwijl voldoening meer een kwestie van 'geluk in actie' is en leidt tot grotere vaardigheden. Voldoening leidt volgens hem tot het bouwen van psychologisch kapitaal.

e) Diverse auteurs over religie en spiritualiteit

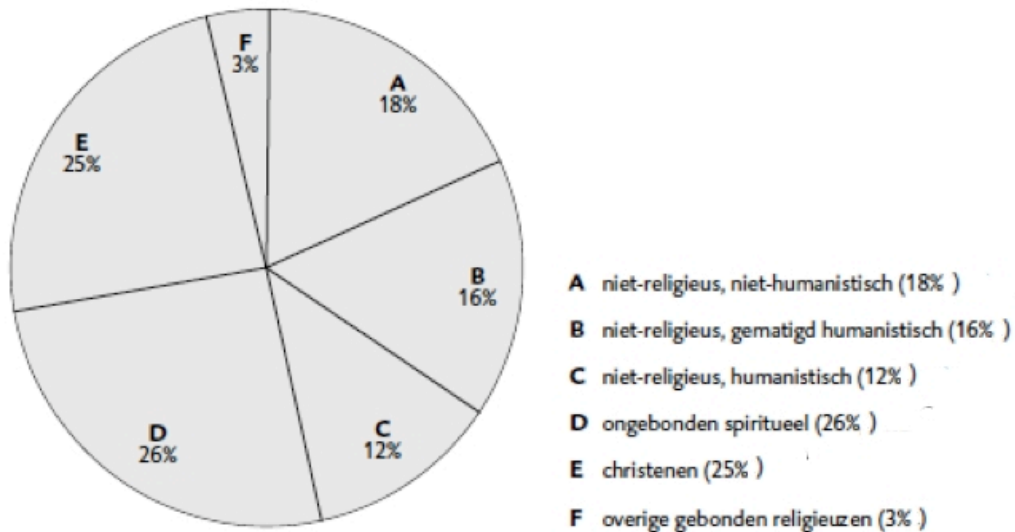
- Spiritualiteit is volgens Piet Romeijn (filosoof en vrijmetselaar): "De bron van alle stromingen en bewegingen waarin mensen zoeken naar zingeving, naar moraliteit of naar antwoorden op levensvragen." [26]
- Het christendom heeft zich in de loop der eeuwen ontwikkeld van een beweging tot een verzameling instituten. Nu lijkt er een evolutie in omgekeerde richting gaande naar een nieuw evenwicht tussen traditie en vernieuwing, gezag en democratie. Er is behoefte aan een beweging. (Andries Hoogerwerf [28])
- Religie groeit met name buiten de kerken; er wordt veel gebruik gemaakt van het aanbod op de religieuze markt van spirituele cursussen, enz. Kerken missen deze concurrentieslag. (Frank Bosman in De Gelderlander, 4 aug. 2009)
- Men is op individuele ontwikkeling en zelfontplooiing gericht, niet op het instituut. Kerken zullen beter moeten inspelen op het geïndividualiseerde karakter van de moderne religiositeit (onderzoek 'God in Nederland' [29]).
- Donald Walsch [6] schrijft: "De God van morgen is geen opperwezen maar een proces dat je leven zou kunnen noemen, De God van morgen stelt geen eisen, ook niet dat er in hem geloofd wordt. De God van morgen is in alles en in iedereen en van niets afgescheiden." (Walsch is een populair schrijver met een duidelijk eigentijds godsbeeld, dat aansluit bij zowel de postmoderne religieuze individualisten als bij het apostolische gedachtegoed.)

f.) Klaas Eldering over kerk en communicatie [7]:

- Wat randleden aanspreekt, spreekt ook kernleden aan, stem dus altijd de communicatie af op thuisblijvers en niet op de actieve leden.

- Creëer voor jongeren meer (digitale?) mogelijkheden om met elkaar in verbinding te blijven, bijvoorbeeld een eigen forum over ledenwerving met als opdracht om met een voorstel te komen.

g) Levensstijl volgens Cronjee en Lampert van Motivaction

Bron: Motivaction

Kronjee en Lampert schetsen naast bovenstaande gegevens in hun artikel over de beleving van religie en spiritualiteit in Nederland nog andere constatering [17]:

- Levensbeschouwelijk individualisme is gekoppeld aan de eigen levensstijl, maar moet niet verward worden met egoïsme. Een religieuze of transcendentale leefstijl is bevorderlijk voor actief burgerschap en helpt mee aan een betere wereld [17].
- Er is geconstateerd dat het aanbod van de kerken in de loop van de tijd is geïntellectualiseerd en zich daardoor verwijderd zou hebben van de zingevingbehoefte van een deel van de bevolking (zie Jörns 1999: 25). Religie in een bredere spirituele betekenis, als grensverkeer met het oneindige en een ervaring van het mythische zou zich handhaven [17]

h) Omstandigheden en beeldvorming bij jongeren

- Jongeren hebben moeite om keuzes te maken en om zich in de samenleving in te passen. [o.a. 27] ,
- Jongeren hebben een afkeer van instituten en autoriteiten. De woorden 'geloof', 'religie' en 'godsdienst' worden geassocieerd met autoriteit, regels en afwijzing. (persoonlijke ervaring van de schrijver)
- Jongeren willen zich gezien voelen vanuit hun unieke kwaliteit en willen hierop aangesproken worden [27].
- Dancefeesten zijn populair, verwijzingen naar spiritualiteit en spirituele DJ's zijn gemeengoed (Awakenings, Dance valley, Full moon party met consulten). Redenen zijn o.a. dat men 'even niet hoeft na te denken', 'zichzelf kan zijn/ kan laten gaan/zich overgeven' etc. Men voelt zich door de ritmes van muziek en dans verbonden [uit internetfora]. "Traditionele patronen worden doorbroken, we ondervinden begrip, waardering en uitzinnigheid op het hoogste niveau" [Festival sensation 2010]
- Trefwoorden voor jongeren en de samenleving van de toekomst zijn volgens onderzoek van Daniel Pink [18]: creativiteit, intuïtie, samenhang, empathie, spel/speelsheid, verhalen vertellen, zingeving.
- Jonge generaties voelen zich vaak niet thuis in een organisatie zonder precies aan te kunnen geven waarom. Als de generaties, die de bestaande

cultuur vormen, zich niet bewust zijn van onbewust geworden waarden en praktijken, die volgens een nieuwe generatie aan vernieuwing toe zijn, kunnen er risico's ontstaan voor de continuïteit van een organisatie. (Organisatieadviseur Dr. Aart Bontekoning [22].)

4. Voorbeelden van groeiende religieuze en spirituele organisaties

Van twee verschillende in Nederland groeiende religieuze en spirituele organisaties wordt gekeken naar de opzet en overeenkomsten. De organisaties zijn gekozen niet alleen omdat ze groeien, maar ook omdat ze aansluiten bij het in onze missie geformuleerde doel van de gemeenschap:

“In onze gemeenschappen bezinnen we ons op levensvragen. Hier vinden we mogelijkheden om tot zelfontplooiing te komen en te delen in elkaars gevoelens bij alle levensomstandigheden.”

De beschouwde organisaties zijn:

- Volle evangelie gemeenten, met name op bezinning- en inspiratiegericht.
- Avatar, met name gericht op wereldvrede via de weg van zelfontplooiing; het delen van gevoelens is een afgeleide.

Met name is kort gekeken naar het doel dat gecommuniceerd wordt, op welke wijze men het doel wil bereiken, de middelen die daarbij aan de leden geboden worden, de bijeenkomsten en rituelen, de ledenwerving en hoe een en ander gecommuniceerd wordt. Hieruit kunnen mogelijk lessen worden getrokken.

a) Evangelische gemeenten (zie ook Bijlage 2)

Als voorbeelden zijn de websites bekeken en preken gedownload van de Vrije evangelische gemeente Utrecht, de Levend evangelie gemeente Aalsmeer, en de gemeente de Meerkerk in Hoofddorp [11, 12 en 13]. Verder zijn preken gedownload en beluisterd van de Levend evangelie Aalsmeer en is gesproken met de jeugdpastor aldaar. Ook is gekeken naar een pinkstergemeente [10]. Deze gemeenten halen hun groei uit leden van andere christelijke stromingen en uit 'bekeerlingen'. De samenstelling qua leeftijd is divers, er zijn relatief veel gezinnen.

Belangrijke geloofspunten zijn: Iedereen heeft eeuwigheidswaarde. Door voortdurend gebed lukt het Gods kracht in de gemeente te herstellen. Het gaat er om Gods plan in het eigen leven te ontdekken en ook anderen voor Hem te bereiken.

De gemeente vormt een plek waar mensen God en elkaar kunnen ontmoeten. Zij is als een schip waarvan de tuigage onderhouden moet worden om God toegang te geven. Vervolgens blaast God de wind in de zeilen. Die beleving van God tijdens een dienst en bijeenkomst wordt als een genade ervaren, een gevoel van verwondering en dankbaarheid.

Tijdens diensten wordt veel gezongen en gebeden. De beleving, emotie in het hier en nu staat centraal. Een dienst slaagt als men anders naar huis gaat dan dat men gekomen is. Dat is niet te manipuleren, maar een genade. Tijdens de eredienst is er kinderdienst voor vijf verschillende leeftijdsgroepen. Er wordt meestal wel gezamenlijk geëindigd.

Er zijn aparte kringen voor jongeren, thuishringen. Zes keer per jaar is er een feest voor kinderen. Verder zijn er huiskringen, vaak ook apart voor jongeren. De kringleider heeft hiervoor een cursus gevolgd en ziet toe dat ieder zich ontwikkelt en wordt ingezet voor taken. Soms zijn er graden van lidmaatschap of ontwikkeling.

Er zijn diverse cursussen waarin de basisprincipes van het geloof worden bijgebracht, sommige tegen betaling. De alfa-cursus gaat over de basisprincipes van geloven. De trainingen zijn gericht op het ontdekken, begrijpen en veranderen

van je houding en gedrag in relatie tot God en andere mensen. In de hoogste training wordt o.a. onderzocht welke blokkades er zijn om actief het evangelie te verspreiden. Vaak zijn er ook aparte cursussen om inhoud aan het huwelijk te kunnen geven, en voor kringleiders (thuisgroepen) en predikanten. Men hecht weinig aan kerkelijke tradities; de boodschap is belangrijker. Ledenwerving geschiedt hoofdzakelijk op grond van persoonlijke relaties met en uitstraling van de leden. Er zijn diverse activiteiten waarbij burens, vrienden en collega's worden uitgenodigd.

De huiskringen (zie [19]) staan centraal in de groeifilosofie. De functie van de huiskringen is dat men verantwoordelijkheid naar elkaar toe neemt door het wel en wee te delen, te bidden, door bijbelstudie, maar vooral ook door elkaar te steunen. Dit is essentieel vanwege de dialoog die hier plaatsvindt.

Er wordt ook gesproken over hoe men anderen kan inspireren. Nieuwe leden worden toegevoegd aan deze kring en dat leidt er soms toe dat een groep moet opsplitsen. Deze groepen worden als essentieel gezien voor de gemeente.

b) Avatar

Ruim tienduizend mensen in Nederland hebben de internationale Avatar bewustzijnstraining gedaan en ontvangen het Avatar-blad. Het aantal Avatardeelnemers groeit met name in Nederland en Japan snel. De cursisten zijn zeer divers van leeftijd, cultuur en afkomst. In Nederland zijn er ook veel jongeren, voormalig christenen en een aantal apostolischen die deze trainingen volgen³. De missie van Avatar (tevens het perspectief) luidt: "Een co-creatiespel op gang laten komen dat kan leiden tot wereldvrede." Hiermee is het meer dan een zelfontwikkelingsprogramma. Het hanteert de slogan: 'love precious humanity', liefde voor de dierbare mensheid.

De groep die op cursusbijeenkomsten samenwerkt aan persoonlijke groei en zelfontplooiing, en aan ledenwerving, vormt een wisselende gemeenschap. Er wordt regelmatig een beroep gedaan op eerdere cursisten om een bijdrage te blijven leveren.

Elke cursus biedt praktijkoefeningen voor persoonlijke groei. De cursist bepaalt zelf op welk gebied hij zich concentreert. Hoofdpunten in de basiscursus zijn: aandacht, overtuigingen, creëren van een nieuwe werkelijkheid en ontcrachten van ongewenste ontwikkelingen. Er is een hiërarchie. Er zijn aparte workshops en bijeenkomsten voor trainers ('Masters'). Men wordt voor functies gevraagd naar aanleiding van de getoonde inzet.

Het onderscheidende van Avatar is dat door middel van (meestal gezamenlijke) trainingen en specifieke krachtige technieken aandacht wordt vrijgemaakt en het bewustzijn verruimd. Zo wordt bewust gebruik gemaakt van de krachtige mogelijkheden van het bewustzijn om een betere wereld te creëren.

Mensen worden lid op grond van de uitstraling van de leden. Dit gebeurt vaak doordat leden volledig zonder oordeel aandacht schenken aan anderen in het hier en nu. Mensen die de kracht van een training hebben ervaren wordt gevraagd mee te werken aan verdere bewustwording van anderen, om zo de mensheid een stap verder te helpen. Vanaf de mastercursus (niet alleen voor trainers) wordt men hier continu in getraind.

Een belangrijk ritueel is dat iedere nieuwe Avatar die de cursus heeft volbracht wordt aangekondigd en gevierd.

Oprichter Harry Palmer vertelt in een van zijn video's zijn visie op groeiende gemeenschappen. Drie elementen moeten aanwezig zijn:

1. persoonlijke verantwoordelijkheid en durf
2. compassie en betrokkenheid (naar elkaar en naar de wereld)
3. dienstbaarheid aan anderen

³ Persoonlijke ervaring van de auteur

c) Analyse van gemeenschappelijke kenmerken

Uit zijn eigen ervaringen met bovengenoemde geloofsorganisaties heeft de auteur de volgende kenmerken opgetekend:

- Ze communiceren hun missie in combinatie met een urgentie (een noodzaak tot persoonlijke verandering en verandering in de wereld). Dit bevordert de sociale cohesie en de kracht van de organisatie.
- Persoonlijke verantwoordelijkheid en durf. De organisatie en communicatie is vanuit het gevoel van urgentie gericht op durf. Hierin past ook ledenwerving, met name door persoonlijke contacten. Eenieder wordt persoonlijk op de verantwoordelijkheid als ambassadeur aangesproken.
- Ze hebben een sterk bewustmakend en op zelfontplooiing gericht karakter, ook buiten de vaste ontmoetingsmomenten en erediensten om. De zelfontplooiing leidt tot grotere verantwoordelijkheid en betrokkenheid.
- Soms wordt de persoonlijke comfortzone, een veilige toestand met weerstand tegen verandering, overschreden. Het gaat om groei, om de weg binnendoor en om de eigen talenten in te kunnen zetten.
- De nadruk bij bijeenkomsten ligt op inhoud en het praktiseren: het waarom van rituelen en oefeningen, inzicht in de eigen valkuilen en psyche, uitwisseling van bereikbare voorbeelden van hoe het in de praktijk werkt.
- Het inspireren van anderen tot een hoger bewustzijn geeft energie en wordt als hoogste goed gezien en gecommuniceerd. Bezieling is een kernpunt. De wijze waarop verschilt enorm. Ledenwerving gebeurt altijd vanuit het eigen persoonlijke levensvoorbeeld.
- Het gevoel van betrokkenheid bij de ander binnen en buiten de organisatie is van groot belang. De regel dat het geven van aandacht aan anderen ('zegen en u zult zelf gezegend worden') leidt tot eigen geluk wordt vaak benoemd en uitgeoefend (vergelijk: God en de ander dienen [21]). Men gelooft dat zelfontplooiing en voorspoed hierdoor mede tot stand komt. Bij de evangelischen wordt het wel verantwoordelijkheid voor elkaar genoemd. Zij organiseren hiervoor huiskamerbijeenkomsten. Verantwoordelijkheid naar elkaar toe nemen en wederzijds contact lijkt dus van groot belang voor groei.
- Niet de leer, maar de beleving in het hier en nu staat centraal. Overgave/genade en de oefening in gerichte aandacht zijn hierbij belangrijk.
- Er zijn trainingen en cursussen voor alle leden die zorgen voor zelfontplooiing en praktische kennis die toepasbaar is in het eigen leven.

5. Suggesties voor groei

Op grond van zijn bevindingen bij het bestuderen van de eerder in dit artikel genoemde literatuur en van zijn eigen ervaringen en interpretatie komt de auteur tot de volgende suggesties. De suggesties kunnen gezien worden als aanvulling op Focus en in aansluiting op het belevingsonderzoek. De suggesties sluiten aan bij de bevindingen en kunnen een versterkend en/of wervend effect hebben.

a) kernpunten en verbanden

Allereerst is **uit het belevingsonderzoek en uit de principes van Schuijt de behoefte aan bezinning te destilleren** ('waar staan wij voor', meer bezinning op antwoorden op de eigen levensvragen zoals ook in de missie van het genootschap beschreven).

Een kernpunt in deze inventarisatie is verder dat groei alleen mogelijk is door diepgaand persoonlijk contact, aandacht voor elkaar en de medemens. Door inspirerende contacten ontstaat interesse en betrokkenheid. Deze contacten kunnen worden bevorderd door naast de eredienst hier (bestaande of nieuwe) structuren voor te faciliteren.

Het zijn met name activiteiten op het gebied van bezinning en onderlinge inspiratie die het gevoel van betrokkenheid bij blijken te bevorderen, **Zie hoofdstuk 4**. Aandacht is een centraal woord. Er is in de samenleving nog steeds veel behoefte aan liefde, aandacht en 'beloning', echter een eredienst is niet voor iedereen het middel om dit te ervaren en in praktijk te brengen.

Praktisch gezien moet er binnen het genootschap een structurele vervanging komen van de rol die huisbezoek en spreekuur vroeger hadden, wil er sprake kunnen zijn van groei. Gespreksgroepen zijn hiervoor een mogelijke moderne vorm. Het lijkt de schrijver gezien de noodzaak verstandig om de invoering hiervan niet over te laten aan plaatselijke initiatieven.

Het Apostolisch Genootschap kan daarnaast ook kiezen om leden te werven, bijv. om de diversiteit in gemeenschappen te bevorderen. Dan zal het zich moeten profileren en ten opzichte van andere geloofsrichtingen een duidelijk verschil moeten maken. Dit is ook essentieel bij externe communicatie. Een mogelijke positionering zou kunnen zijn: tussen de groeiende groep postmoderne spirituelen en de traditionele christenen. Het biedt gelegenheid om van beide kampen de voordelen aan te bieden, zonder veel van de nadelen: geen uitsluiting. Levensbeschouwelijk individualisme is een belangrijke ontwikkeling die hierbij niet over het hoofd mag worden gezien. Het moet niet verward worden met egoïsme[17].

b) communicatie

Jongeren of leden met andere leefstijlen kunnen effectiever via andere kanalen dan de weekbrief worden aangesproken. Juist voor deze groep is het van belang om over het belang, de betekenis en inhoud van het apostolisch zijn voor henzelf te communiceren. Communiqueer de 'geloofsinhoud', het gedachtegoed, bijvoorbeeld ook via een informatieve website. [3h].

Wat randleden aanspreekt, spreekt ook kernleden aan, stem dus altijd de communicatie af op thuisblijvers en niet op de actieve leden [3f]

Communiqueer vanuit de missie met een combinatie van urgentie (noodzaak tot handelen), persoonlijk perspectief en beleving. Deze combinatie blijkt sterk te zijn [Hoofdstuk 4].

Communiqueer met name duidelijk het 'waarom', de meerwaarde van de activiteiten en gebruiken binnen het genootschap ten opzichte van gebruiken daarbuiten. Dit kan motiverend werken om deel te nemen. [3b, 3h]

Laat concreet zien wat er mis kan zijn in het eigen leven en in de wereld en welke principes helpen om de positieve lijn weer op te pakken (de concrete geloofsinhoud). [2b, 3h]

Erken dat er geen sprake meer is van één apostolische levensstijl, er moet (binnen grenzen) ruimte voor diversiteit geboden worden. [3g]

Ga voorzichtig om met het wekken van hoge verwachtingen over veranderingen of projecten. Dit leidt snel tot teleurstellingen en cynisme. Als voorbeeld kunnen uitspraken over Focus genoemd worden.[3b]

c) Interne versterking

Bij de kernpunten werd al 'Aandacht voor elkaar' genoemd en een mogelijke oplossingsrichting van gespreksgroepen. Bied daarnaast ook vormen van zielsverzorging voor mensen die in beperkte mate (kunnen of willen) participeren, dit zal nieuwe groepen ook aanspreken. [2c, blz.17/18 rapport Kaski] Hier kan gedacht worden aan gespreksgroepen, maar ook bijv. aan eetgroepen, zolang de mogelijkheid tot persoonlijke contact en wezenlijke aandacht er is.

Om een goed functionerende gemeenschap te hebben moeten er verder op bepaalde gebieden duidelijker grenzen gesteld worden, hoe ruim ook. Welk gedrag past niet meer binnen het genootschap? Dit impliceert ook een verschil tussen leden en niet-leden. 'Als je apostolisch bent, dan...' [3b]

Zet talenten die er lokaal zijn goed in. Inspireer leden om dit vrijwillig te doen. Dit haalt mensen uit de comfortzone en houdt ze betrokken. Mogelijk kan dit gerealiseerd worden door talenten van jongeren te gebruiken voor andere typen

bijeenkomsten of andere bijdragen in de eredienst. Zie ook Focus [2a, 4c], .

Stimuleer verantwoordelijkheid naar elkaar, bijvoorbeeld door dit in te bedden: organiseer regelmatig gespreksgroepen voor kleinere groepen met nadruk op het jezelf echt laten zien en met het doel om elkaar aandacht te geven en te inspireren. Thuisgroepen, mits onder deskundige begeleiding en met feedback naar de leiding, kunnen indien gewenst de plaats in nemen van huisbezoek. [4c]

Erken dat zelfontplooiing en introspectie van belang zijn om je als persoon in de wereld te ontwikkelen en bied hiervoor handvatten om dit gezamenlijk te doen. [2b,3d, 4c, etc.]

Stimuleer de koppeling met de beleving in de praktijk door dagelijkse activiteiten te bespreken zoals bijv. een persoonlijk gebed of ander ritueel dat zowel het gevoel van 'genade' als het gevoel voor eigen verantwoordelijkheid stimuleert en helpt in het gevoel van hier en nu te komen [2b].

Geef verzorgers meer handvatten om in hun eigen gevoel te komen, bijvoorbeeld door variaties op rituelen, trainingen⁴ of leerdagen. [4c]

Aanbeveling van de auteur: Laat woord en daad vanuit de organisatie ook één zijn. Als weekbrieven liefde boven financieel gewin stellen dan kan financiële besparing niet de hoofdreden zijn voor het samenvoegen van gemeenten. Leg dan de nadruk op ontmoeting en aandacht voor elkaar. Als het genootschap het ledental wil stabiliseren en de leden inspireren zal het ook concrete uitspraken moeten doen die daarmee overeenkomen.

d) Jongeren en wederkerigheid

Focus met name op de wederkerigheid, dit in contrast met het eenrichtingsverkeer in een dienst: acht de aandacht voor elkaar niet gering. Zorg dat de drempel voor jeugd om inbreng te geven laag blijft. Geef jongeren de mogelijkheid om zelf onderwerpen in te brengen in de eredienst. [3a, 3h]

Zorg dat er voor jongeren leuke projecten en themabijeenkomsten zijn waar zij aan deel kunnen nemen. Sluit aan bij de behoeften van het religieus en levensbeschouwelijk individualisme en persoonlijke groei. Zorg voor zowel 'comfort' als 'challenge'. [2b, 3g]

Creëer voor jongeren meer (digitale?) mogelijkheden om met elkaar in verbinding te blijven, bijvoorbeeld een eigen forum over ledenwerving met als opdracht om met een voorstel te komen. [3h]

Suggesties van de auteur: Laat de organisatie meer openstaan voor inbreng en nieuwe vormen die de nieuwe generatie nodig heeft om dezelfde waarden voluit te kunnen beleven vanuit hun eigen authenticiteit en afkeer van hiërarchie. Essentieel is dus dat dit niet door de hiërarchie wordt tegengehouden. Laat initiatieven desnoods opnieuw rechtstreeks via de Apostel lopen.

Informeel elkaar tijdig en inspirerend over activiteiten, de jongeren via hun eigen kanalen, bijv. e-mail, zodat elk betrokken blijft.

e) Externe groei en externe communicatie

Laat de grote groep ongebonden spirituelen (zie onderzoek) niet geheel links liggen bij de externe communicatie. Ook hiervan kan een deel worden aangesproken en mogelijk als belangstellenden worden verwelkomd [3g]. Bij de wijze waarop is het volgende punt van belang.

Communiceer het beeld van het genootschap extern niet als christelijk maar als een moderne vorm van levensbeschouwing of spiritualiteit met christelijke en

⁴ Dit kan een Apostolische training zijn waar men dichter bij het eigen gevoel komt, in flow komt of beperkende overtuigingen worden weggenomen, een Avatar training of een zelfbezienningsgroep met dezelfde doelstelling (bijlage 4).

andere (humanistische) zingevingselementen. Als voorbeeld kan het moderne en ruime godsbegrip en de betekenis van de rondgang genoemd worden. Markeer duidelijk de interpretatie van woorden als schepping en God. [2c]

Stimuleer jongeren om ambassadeur te zijn, positief te spreken en vrienden mee te nemen, met name naar de kring. Deze uitdaging werkt alleen als er ook voldoende ruimte is om kritiek te kunnen geven. [2b, 3h]

Communiceer de geloofsinhoud (het gedachtegoed, waar staan wij voor?) naar buiten toe, bij voorkeur in andere vormen dan de weekbrief. [2c, blz. 17]
In de toelichting op de weekbrief ook meenemen waarom het goed is dat iemand de weekbrief leest [2c, blz. 17].

Referenties

- [1] Eindrapport Focus, het Apostolisch Genootschap, versie 6, 2 maart 2008.
- [2] Gert de Jong en Ton Bernts, Blik op Focus, Kaski rapport 569, maart 2008. Tevens citaten uit het interview in de Stroom van maart en april 2009 over de resultaten.
- [3] Gert de Jong, Monitor belevingsonderzoek, Kaski rapport 570, mei 2009.
- [4] Gert de Jong, Focusgroepen belevingsonderzoek, Kaski rapport 566, nov. 2007.
- [5] Lex van Westrenen, Belevingsonderzoek, enkele observaties vanuit historisch perspectief, Het Apostolisch Genootschap, 2007.
- [6] Donald Walsch, De god van morgen, Kosmos Kampen, 2004.
- [7] ds. Klaas Eldering, Kerk en Media, verslag studieverlof, Velp, 2007.
- [8] Kees Schuyt, Waar is de gemeenschap gebleven? Negende van Oosbreelezing, Eburon, 2008.
- [9] Dick Vat, Schepping en evolutie: kun je dat combineren?, deze rubriek, 2009.
- [10] Website pinkstergemeente Laakkwartier en omstreken (geraadpleegd in 2009), <http://www.pglweb.nl/content/view/34/130/>
- [11] Website levend evangelie gemeente Aalsmeer, (geraadpleegd in 2009) <http://www.leg.nl/>
- [12] Website vrije evangelische gemeente Utrecht (geraadpleegd 2009), <http://www.veg-utrecht.nl/>
- [13] Website gemeente de Meerkerk in Hoofddorp (geraadpleegd 2009) www.meerkerk.nl
- [14] Missiebeschrijving van Het Apostolisch Genootschap, Baarn, oktober 2008.
- [15] 'Vrijheid in 'happy clappy' geloof is schijn' en 'jeugdkerken niet meer the place to be'. Artikel in bijlage De Verdieping, Trouw, 11 september 2009.
- [16] Dr. C.J.Schuurman, Perspectief der ziel, hoofdstuk 'Openbaring van het verborgene', 1941.
- [17] Geloven in het publieke domein, WRR rapport, Amsterdam University Press, 2006E
- [18] Daniel Pink, Een compleet nieuw brein, Business Contact, 2009 (organisaties klaarstomen voor de toekomst, trends op basis van onderzoek).
- [19] Zie website <http://www.eo.nl/werkindekerk>, subrubriek 'kleine groepen', (geraadpleegd in 2009).
- [20] M. Csikszentmihalyi, Good business: Leadership, Flow, and the Making of Meaning, Penguin Books, New York, 2003.
- [21] Robbert Warren, Handboek gezonde gemeente, Uitgeverij Ecclesia, 2008.
- [22] Dr. Aart Bontekoning, Generaties in organisaties, de verborgen krachten van onze evolutie, proefschrift interview in artikel uit AOB, onderwijsblad, 2009.
- [23] Centrum voor zelfbezinning, Programma 2006/2007, <http://www.zelfbezinning.nl/activiteitenprogram0607.htm> .
- [24] Centrum voor zelfbezinning, Uitgangspunten, <http://www.zelfbezinning.nl/achtergrond/uitgangspunten.htm>
- [25] www.oplossingsgerichtveranderen.nl/flowinzaken.pdf
- [26] P. Romeijn, Postmoderne spiritualiteit, <http://www.promeijn.nl/Filosofie%20en%20vrijmetselarij/Filosofie%20bouwstukken/filosofiepietromeijn-posb.html>
- [27] H. Nelis & Y. van Sark, Puberbrein binnenstebuiten, Kosmos Uitg., 2009.
- [28] Andries Hoogerwerf, De toekomst van het Christendom, Damon, 2007.
- [29] Onderzoek 'God in Nederland', Sociaal Cultureel Planbureau, 1996.

Bijlage 1: Onderzoek naar ledenwerving christenen

Duits onderzoek onder 14.000 mensen, die op latere leeftijd tot het christelijk geloof zijn gekomen. Dit gebeurt volgens Hans Eschbach door:

evangelisatiecampagnes: 0,5 %
radio- en televisie- uitzendingen: 0,5 %
bezoekwerk van de kerk: 1 á 2 %
bijzondere noodsituaties: 1 á 2 %
gewoon zelf de kerk binnengelopen: 2 á 3 %
kerkelijke activiteiten (jeugdwerk e.d.): 2 á 3 %
kerkelijk vormingswerk: 4 á 5 %
contact met een predikant: 5 á 6 %
vrienden/familie meegenomen: 75 á 90 %

(Kleine groepen grote kansen. Handboek voor Gemeente-Groei-Groepen, door ds. Hans Eschbach, eerste druk, 2007, pag. 10)

Bijlage 2: interviewverslag over Evangeliegemeente

Vragen en antwoorden van het interview met Pieter Snaterse, als Oudste verantwoordelijk voor het jeugdbeleid van Levend evangelie gemeente Aalsmeer. Na een schriftelijk interview zijn de vragen telefonisch doorgenomen voor aanvulling.

Wat is het (belangrijkste) doel van de samenkomsten op zondagmorgen?

Niet een doel maar meerdere: - ontmoeting (met God en met elkaar), aanbidding en geloofsopbouw.

Op welke manier wordt bevorderd dat het doel van de samenkomsten ook echt wordt bereikt?

Volgens mij zit het zo...Uit doelstellingen volgen strategieën (om deze doelen te bereiken). Strategieën kun je bijstellen na evaluatie. De vraag is dus eigenlijk of, en zo ja, hoe we dat doen? O.K. ... we proberen te sturen op zaken als kwaliteit, integriteit (echtheid) en we hebben een dermate open communicatie met onze bezoekers en leden dat we er goed achter kunnen komen wat een samenkomst wel of niet teweeg brengt. Daarnaast is er follow up in kleine groepen die wekelijks bij elkaar komen. Deze groepen zijn heel belangrijk. Bouwen aan relaties, groeien in discipelschap, voorbede, eerstelijns diaconaat en pastoraat, enz. zijn issues die daar vorm krijgen.

Wat moet er gebeurd zijn wil het echt geslaagd zijn?

Op zondag bestaat de viering uit aanbidden, muziek, creatieve uitingen - God komt daar doorheen - soms zelfs profetieën of genezen. Het gaat om de ervaring. Het slagen is niet te manipuleren, je moet het doen, het getuigen over God is een genade.

Je kunt het zo zien: de gemeente is het schip, de tuigage moet in orde zijn, God laat de wind waaien en dat voelt echt als een genade.

Bij thuisbijeenkomsten is de verantwoordelijkheid naar elkaar toe het belangrijkste. Wat we praktisch doen is: het wel en wee delen, bidden, bijbelstudie en elkaar steunen. Dit is echt essentieel vanwege de dialoog die daar plaatsvindt! Als men zich door elkaar gesteund voelt, is het geslaagd.

Wat is het belangrijkste doel van de rituelen als geheel (dus doop, opdragen van geborenen en avondmaal gezamenlijk), dus wat wil u daarmee bereiken?

Rituelen ken we niet. Misschien bedoel je sacramenten? We kennen een aantal gebruiken die voortvloeien uit bijbelse opdrachten. Daar horen doop, avondmaal,

enz. bij. Het opdragen van kinderen vloeit niet voort uit een concrete bijbelse opdracht maar is een gebruik dat we inzetten om baby's tot nieuwe leden te maken van het grote gezin dat we als gemeente zijn, voor te stellen aan de gemeente en aan God. We zegenen daarbij de ouders en het kind zelf en maken een commitment (als ouders maar ook als gemeente) dat we het kind zullen opvoeden en elkaar zullen helpen zoals God dat van ons vraagt.

Is er afwisseling tussen de verschillende zondagmorgensamenkomsten en zo ja op welke wijze?

Een aantal keer per jaar hebben we diensten met een bijzonder karakter: Christelijke feestdagen, doopdiensten, gastendiensten, themadiensten (bijv. over zending).

Kunt u iets zeggen over ledenaantallen, is er sprake van groei?

Er zijn ongeveer 400 volwassen leden, exclusief kinderen. Er is een gestage groei van ongeveer 20 volwassen leden per jaar.

Krijgen de leden aan het eind van een bijeenkomst een opdracht om iets te gaan doen? In welke vorm?

Er is geen specifiek moment aan te wijzen in een bijeenkomst waarop opdrachten worden gegeven. Dat is ook niet zo onze stijl. We proberen mensen uit te dagen om stappen te maken in hun persoonlijk geloofsleven en in hun dienstbaarheid aan God en de wereld om hen heen.

Ik las dat er voor verschillende leeftijdsgroepen bijeenkomsten zijn. Zijn dit losse groepen of wordt er samenhang nagestreefd tussen de verschillende groepen die op zondagmorgen bijeenkomen? Hoe wordt dit bereikt?

De groepen zijn:

- kinderen (verschillende leeftijdsgroepen): bijeenkomsten op zondagochtend, zendingsreis in de zomervakantie
- tieners 12-15: bijeenkomsten op zondagmorgen (1 x per maand); bijeenkomsten op vrijdagavond; jaarlijks weekend; jaarlijks bezoek aan Soul Survivor conferentie
- 16+: wekelijkse bijeenkomsten in kleine groepen, jaarlijks weekend, sociale activiteiten en uitjes
- 20+: wekelijkse bijeenkomsten in kleine groepen, jaarlijks weekend, sociale activiteiten en uitjes, cursussen
- volwassenen: wekelijkse bijeenkomsten in kleine groepen, cursussen, sociale activiteiten en uitjes, conferenties

De samenhang is dat je alles met elkaar deelt. Er is bij de kinderen en bij de groepsbijeenkomsten een thema, maar de kinderen hebben soms een ander onderwerp omdat het leeftijdgerelateerd is. Soms zijn de kinderen de hele dienst apart, maar bij dopen enz. zijn ze altijd aanwezig.

Indien de vorige vragen nog niet specifiek beantwoord zijn voor jongeren, kunt u daar kort nog iets over zeggen? Dus zijn er bijvoorbeeld specifiek andere doelen en activiteiten bij het werken met jongeren?

De prioriteiten bij de jongeren zijn: 1. relaties, 2. discipelschap, 3. onderwijs, 4. ondersteunen bij groei in bestemming ('wat is Gods plan voor mijn leven?').